

โครงการ “แก้มลิง” แก่ทุกขัฒนเมือง

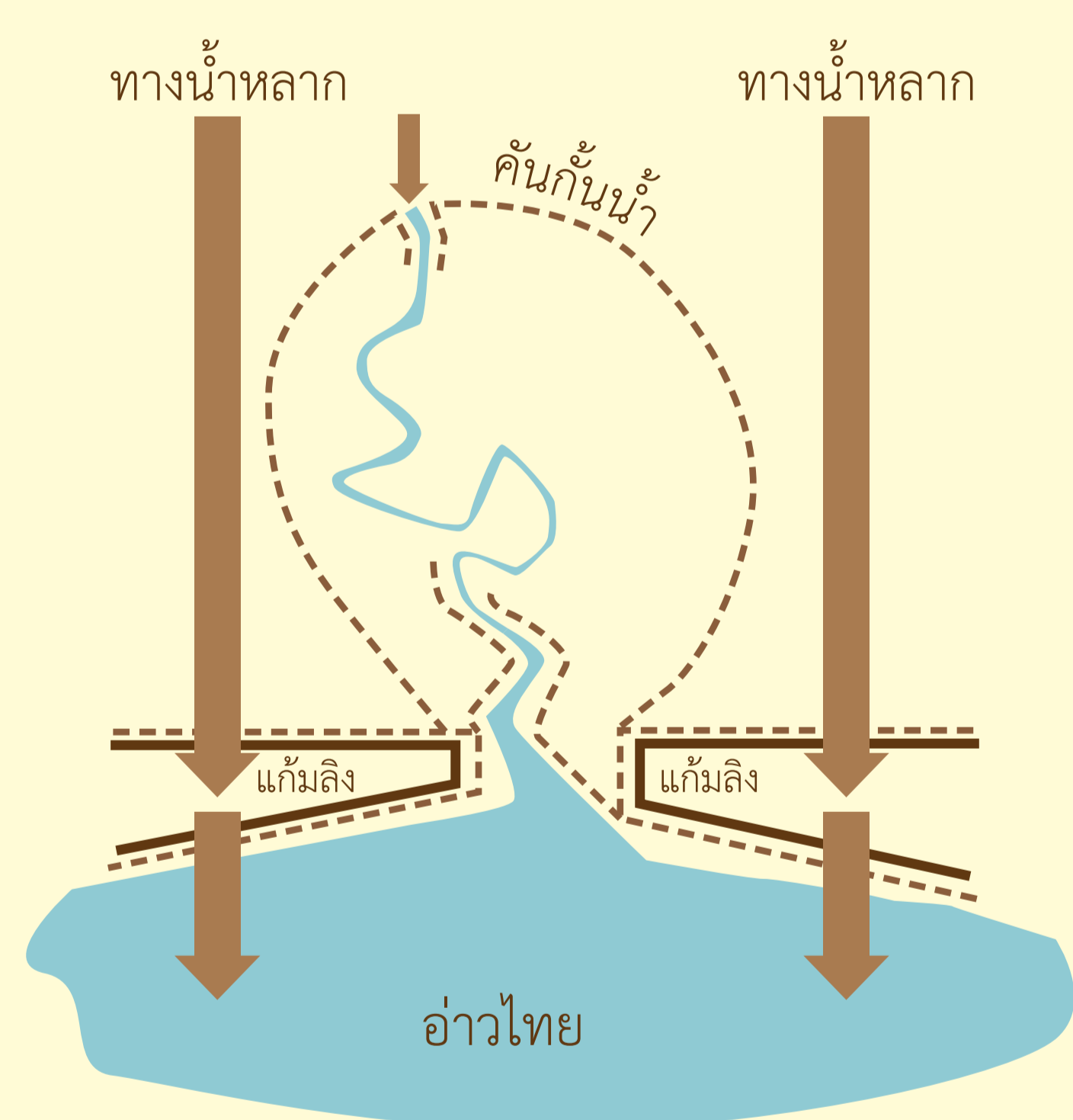
“ ตามปกติ เวลาเราให้กล้วยกับลิง ลิงจะเคี้ยวแล้วเก็บไว้ในแก้มลิง...
เขาเคี้ยวแล้วไปเก็บในแก้ม น้ำท่วมลงมา ถ้าไม่ทำ “โครงการแก้มลิง”
น้ำท่วมนี้จะเปราะไปหมดอย่างที่เปราะปีนี้เปราะไปทั่วภาคกลาง
จะต้องทำ “แก้มลิง” เพื่อที่จะเอาน้ำปีนี้ไปเก็บไว้ ”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
4 ธันวาคม 2538

“โครงการแก้มลิง” เป็นส่วนหนึ่งของโครงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพฯ และปริมณฑลตามแนวพระราชดำริ
หลังจากเกิดน้ำท่วมใหญ่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อปี พ.ศ. 2538 ส่งผลให้กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลต้องประสบปัญหา
น้ำท่วมหนักเป็นเวลากว่า 2 เดือน

“แก้มลิง” เกิดจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเปรียบเทียบการกินอาหาร
ของลิงหลังจากที่ลิงเคี้ยวกล้วยแล้วจะยังไม่กลืนแต่จะเก็บไว้ภายในแก้มทั้งสองข้างแล้วค่อย ๆ ดุนกล้วยมากินในภายหลัง
เช่นเดียวกับกรณีการผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยารวมทั้งน้ำที่ขึ้นตามซอยต่าง ๆ เมื่อน้ำทะเลหนุนให้ไปเก็บไว้ที่บึงใหญ่ที่อยู่
ใกล้กับพื้นที่ชายทะเลและมีประตูขนาดใหญ่สำหรับปิดกั้นบริเวณแก้มลิง

การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวพระราชดำริ “แก้มลิง” มีลักษณะ และวิธีการดังนี้

1. ระบายน้ำออกจากพื้นที่ตอนบนให้ไหลลงคลองพักน้ำขนาดใหญ่บริเวณชายทะเล
2. เมื่อระดับน้ำทะเลต่ำกว่าระดับน้ำในคลองให้ระบายจากคลองดังกล่าว
โดยใช้หลักทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity Flow) ตามธรรมชาติ
3. สูบน้ำออกจากคลองที่ทำหน้าที่ “แก้มลิง” นี้ เพื่อให้ น้ำตอนบนค่อย ๆ
ไหลมาเองตลอดเวลา ส่งผลให้ปริมาณน้ำท่วมพื้นที่ลดน้อยลง
4. เมื่อระดับน้ำทะเลสูงกว่าระดับน้ำในลำคลองให้ปิดประตูระบายน้ำ โดยยึดหลัก
การไหลทางเดียว (One Way Flow)

ทั้งนี้การจะทำให้โครงการแก้มลิงประสบผลสำเร็จตามแนวพระราชดำริ ต้องพิจารณา 3 ส่วน ประกอบกัน คือ

1. สถานที่ที่ใช้เป็นบ่อพักและวิธีการชักนำน้ำท่วมไหลเข้าสู่บ่อพักน้ำ
2. เส้นทางไหลที่สะดวกต่อการระบายน้ำเข้าสู่
บ่อพักน้ำ และ
3. การระบายน้ำออกจากบ่อพักน้ำอย่างต่อเนื่อง

จากแนวพระราชดำริข้างต้น กรมชลประทานได้ดำเนินการศึกษาและพิจารณากำหนดรูปแบบของโครงการแก้มลิง
ออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ใช้คลองชายทะเลตั้งอยู่ริมทะเลด้านจังหวัดสมุทรปราการ
ทำหน้าที่เป็นบ่อพักน้ำหรือบ่อรับน้ำ
2. โครงการแก้มลิง ในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่รับน้ำในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา
เพื่อระบายออกทะเลด้านจังหวัดสมุทรสาคร

บัตรศรการ พอเพียงตามรอยพ่อ
12-59/No.03

ผลิตโดย

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)